

ЦИФРОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ УЧИТЕЛЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ – СКЛАДНИК ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

The academic research focuses on the problem of future English teachers' digital competence development in the light of modern educational challenges. The topicality of the above mentioned issue has been revealed. Based on a thorough analysis of a large corpus of scientific and methodological literature, the definition for the term «digital competence of future English teacher» has been provided. Special attention has been paid to digital learning tools use in English teaching in a secondary school. The demand of modern approaches, forms and methods implementation in the process of professional training of future English teacher has been proved by the author in the scientific paper. A new elective course entitled «Digital learning tools in the English language teaching» has been worked out. Its content, principle aim, objectives, core knowledge, skills and competences have been presented. The main terms and categories have been taken into account. The new teaching methods of foreign language educational work implementation with the aid of digital learning tools in a secondary school were highlighted. As a result, the students should know digital learning tools, new technologies and methods of the English language teaching with new teaching aids use. Moreover, the students are expected to enrich their theoretical knowledge of foreign language teaching methodology, form personal creative methodological reflection and develop skills of technical work while teaching the course with the aim of professional competence enhancement. Thus, the necessity of foreign language teaching modernization in a secondary school with digital learning tools use has been proved.

Keywords: *digital competence, digital learning technology, digital learning tools, future the English language teacher, professional training.*

Вступ. Розвиток освіти є одним із пріоритетів державної політики в Україні, про що свідчать перманентні реформи в освітній галузі. У світлі європейських інтеграційних процесів, демократизації, глобалізації та інформатизації усіх сфер життя, першочерговим завданням є модернізація змісту, методів, форм і засобів навчання всіх ланок освіти. Значно зростають вимоги до вчителя як ключової постаті в освітньому процесі, оскільки педагог нової генерації повинен володіти кращими європейськими освітніми практиками, інноваційними методами навчання та цифровими технологіями, які невинно оновлюються та удосконалюються.

Сучасні освітні тенденції у напрямі використання цифрових технологій та розвитку цифрової компетентності вчителя та учня окреслені у низці зарубіжних та українських нормативних документів, як-от: Рекомендації Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу (2018 р.) [1], Концепція Нової української школи (2016 р.) [2], Державний професійний стандарт вчителя початкових класів закладу загальної

середньої освіти та вчителя закладу загальної середньої освіти (2020 р.) [3], Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр. [4].

Водночас розвиток цифрової компетентності вчителя є одним із складників освітніх реформ. Основним завданням у цьому напрямі є підготовка педагога, який володіє необхідними знаннями, навичками та вміннями, а також інформаційною культурою і цифровим етикетом. Сучасний вчитель повинен вміти створювати безпечне освітнє цифрове середовище, розвивати власну та учнівську цифрову компетентність, а також інтегрувати освітні новації в навчальний процес.

Питання використання цифрових технологій в освіті та розвитку цифрової компетентності учителя усе частіше привертають увагу сучасних дослідників, про що свідчить низка останніх наукових публікацій таких українських науковців, як В. Ю. Биков, А. Гуржій, М. Жалдак, В. Лапінський, Н. Морзе, О. Олійник, О. Співаковський, О. Спірін та ін.

Значні напрацювання у напрямі розв'язання теоретичних і практичних аспектів удосконалення системи професійного розвитку учителів засобами цифрових технологій відстежуємо у наукових розвідках С. Литвинової, М. Лещенко, О. Овчарук, І. Іванюк, О. Хомишак та ін.

Великий масив науково-методичних досліджень у сфері модернізації методичної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови здійснено українськими вченими (О. Бігич, Т. Коваль, Л. Морська, С. Ніколаєва, Н. Редько, О. Шестопал та ін.). Вагому роль інформаційно-комунікаційних технологій у навчанні англійської мови окреслено у численних закордонних наукових студіях (Дж. Гамер, Є. Полат, Н. Гоклі, Дж. Сокет, С. Стіл, П. Шарма та ін.).

Метою нашої праці є висвітлення можливостей розвитку цифрової компетентності вчителя англійської мови у процесі професійної підготовки у ЗВО педагогічного профілю. У статті автор пропонує удосконалити систему фахової підготовки майбутнього вчителя англійської мови за допомогою введення вибіркового курсу «Цифрові технології в англомовній освіті» задля розвитку цифрової компетентності студентів-філологів.

Основна частина. Згідно з Концептуальною Моделлю Цифрової Освіти Ради Європи, цифрова освіти передбачає не лише знання цифрових технологій, а також вміння застосування цифрових інструментів в роботі та навчанні. Відповідно у Рекомендаціях Європейського парламенту та Ради Європейського Союзу (2018 р.) зазначено, що цифрова компетентність охоплює здатність впевнено, критично та відповідально використовувати цифрові технології для навчання, роботи та участі в суспільстві [1].

Утім варто зауважити, що використання цифрових технологій у професійній діяльності вчителя, зокрема англійської мови, передбачає урахування програмових вимог, ступеню навчання, віку та психофізіологічних можливостей учнів, рівня іншомовної підготовки та цифрової компетентності. Задля цього педагог повинен брати до уваги переваги та недоліки різних цифрових інструментів і вміти будувати індивідуальну освітню траєкторію для кожного учня з використанням сучасних цифрових засобів навчання.

Крім цього, цифрова компетентність сучасного учителя включає здатність розв'язувати технічні труднощі, які виникають у цифровому середовищі; вміння обирати релевантні та ефективні цифрові технології для потреб учнів; здатність творчо використовувати цифрові технології для комунікативних цілей, інновацій у навчанні та створення проєктів, залучення учнів до індивідуальної та колективної роботи під час розв'язання навчальних завдань у цифровому просторі; вміння розвивати та удосконалювати цифрову компетентність учнів, підтримувати та заохочувати їх у цьому напрямі, а також шукати шляхи для самовдосконалення в умовах тотальної цифровізації освіти [8, 2].

Ураховуючи це, вважаємо що *цифрова компетентність майбутнього вчителя англійської мови* – це здатність, яка складається із відповідних знань, навичок, умінь, досвіду, ефективно та творчо застосовувати цифрові технології у іншомовній професійній (комунікативній, навчальній, гностичній, планувальній, організаційній, дослідницькій та виховній) діяльності задля досягнення освітніх цілей.

Трансформаційні зміни освіти в нових епідеміологічних умовах, починаючи з другої половини 2020 навчального року, спричинили інтенсивне застосування цифрових технологій у освітніх закладах усіх рівнів. Сьогодні цифровізація освіти – це не лише тренд, а сучасна реальність, оскільки організація освітнього процесу в дистанційному режимі є неможливою без імплементації нових цифрових інструментів навчання як у системі шкільної освіти, так і в закладах вищої освіти.

З огляду на це виникає потреба пошуку нових підходів до професійної підготовки вчителів англійської мови нового покоління задля формування вмінь швидко та ефективно адаптуватися до освітніх викликів і розвитку цифрової компетентності як невід'ємного складника їх професійного становлення. Беручи до уваги це, нами було розроблено та запропоновано введення вибіркової навчальної дисципліни «Цифрові технології в англійській освіті», адресованій майбутнім учителям англійської мови, які вивчають англійську мову як другу спеціальність, у процесі фахової підготовки у Дрогобицькому державному педагогічному університеті імені Івана Франка.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є методи, прийоми, форми і засоби розвитку цифрової компетентності, які забезпечують здатність до успішної реалізації професійної діяльності майбутнього вчителя англійської мови з використанням цифрових технологій.

Запропонована вибіркова дисципліна має міждисциплінарні зв'язки з практичним курсом англійської мови, шкільним курсом англійської мови та методикою її навчання, педагогікою, психологією та інформатикою.

Мета навчальної дисципліни – розвиток у студентів умінь і навичок ефективного використання цифрових технологій на уроках англійської мови у системі шкільної освіти, а також оволодіння ними здатності до здійснення іншомовної педагогічної діяльності із застосуванням цифрових технологій.

Навчальна дисципліна сприяє формуванню у студентів низки компетентностей, зокрема:

➤ здатність обирати сучасні цифрові технології задля навчання, виховання і розвитку учнів засобами англійської мови;

- здатність раціонально та ефективно використовувати цифрові технології в освітньому процесі з англійської мови на різних етапах навчання;
- здатність формувати та розвивати в учнів цифрову компетентність у процесі вивчення англійської мови з урахуванням етапу навчання;
- здатність педагогічно доцільно використовувати та створювати цифрове середовище в освітньому процесі з англійської мови.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- мету та завдання навчальної дисципліни, диференціювати її базові поняття («цифрові технології», «інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології») тощо;
- теоретичні передумови використання цифрових технологій у навчанні англійської мови у школі;
- класифікацію цифрових інструментів і їх дидактичні можливості на уроці англійської мови;
- специфіку використання цифрових технологій у формуванні англомовної комунікативної компетентності учнів.

Уміти:

- використовувати цифрові технології в навчанні англійської мови в школі, зокрема орієнтуватися у сучасних цифрових інструментах;
- застосовувати раціонально цифрові інструменти пошуку, використання та систематизації професійно значущої інформації для організації освітнього процесу з англійської мови у школі;
- здійснювати аналіз і відбір цифрових технологій з урахуванням практичної мети уроку та конкретного етапу навчання;
- забезпечувати ергономічні умови використання цифрових технологій у навчанні англійської мови учнів у школі.

Задля ознайомлення пропонуємо короткий зміст дисципліни «Цифрові технології у англомовній освіті». Програма нової дисципліни передбачає таку тематику лекцій (16 годин) та практичних занять (14 годин):

Тема 1. Теоретичні передумови використання цифрових технологій у англомовній освіті

Глобалізаційні та інформаційні процеси сьогодення. Цифрофізація освіти в сучасних умовах. Цифрові технології у навчанні англійської мови. Поняття «цифрові технології», «інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології» та їх визначення.

Тема 2. Сучасні технічні засоби навчання англійської мови

Класифікація засобів навчання. Основні та допоміжні засоби навчання. Інструментарій для цифровізації підручника з англійської мови. Використання аудіовізуальних засобів навчання на уроці англійської мови.

Тема 3. Інформаційні англомовні освітні ресурси та їх значення у навчанні англійської мови

Основні професійно важливі інформаційні англомовні освітні ресурси. Дидактичний потенціал інформаційних англомовних освітніх ресурсів. Критерії відбору інфо-

рмаційних англомовних освітніх ресурсів. Використання інформаційних англомовних освітніх ресурсів у навчанні англійської мови учнів.

Тема 4. Цифрові інструменти та їх дидактична цінність у навчанні англійської мови

Визначення поняття «цифровий інструмент». Класифікація цифрових інструментів. Цифрові інструменти для формування лінгвістичної компетентності учнів на уроці англійської мови. Цифрові інструменти для формування комунікативної компетентності учнів на уроці англійської мови.

Тема 5. Організація проєктної діяльності учнів з англійської мови за допомогою цифрових технологій

Проєктна діяльність на уроці англійської мови. Класифікація проєктів. Цифровізований проєкт як новий вид діяльності учнів на уроці англійської мови. Використання цифрових інструментів у проєктній діяльності.

Тема 6. Сучасні технології навчання англійської мови із використанням цифрового середовища

Визначення понять «веб-квест» і «веб-квест технологія». Використання веб-квестів у навчанні англійської мови. Блог-технологія. Блоги та їх класифікація. Використання блогів у навчанні англійської мови.

Тема 7. Сучасні методи навчання англійської мови на основі цифрових технологій

«Перевернутий клас» як новий метод навчання англійської мови. Переваги та недоліки використання «перевернутого класу» в навчанні англійської мови. Ед'ютейнмент у навчанні англійської мови. Шляхи використання ед'ютейнменту на уроці англійської мови.

Тема 8. Змішане навчання англійської мови

Поняття «змішане» або «гібридне» навчання англійської мови та його визначення. Переваги та недоліки змішаного навчання англійської мови у школі. Електронні платформи та їх можливості у змішаному навчанні англійської мови. Використання змішаного навчання англійської мови в умовах шкільної освіти.

У процесі викладання та навчання дисципліни «Цифрові технології в англомовній освіті» задля формування цифрової компетентності майбутніх учителів англійської мови ми пропонуємо використовувати професійно орієнтований підхід, який передбачає взаємопов'язане формування у студентів англомовної комунікативної компетентності та професійної компетентності, невід'ємним складником якої є цифрова компетентність вчителя англійської мови. З урахуванням гуманістичних тенденцій в освіті ми дотримуємося думки, що навчання повинно бути студентоцентрованим, оскільки спільні зусилля викладача і студента як суб'єктів освітнього процесу повинні бути спрямовані на успішне досягнення поставлених освітніх цілей.

Серед основних методів навчання ми виокремлюємо самонавчання та проблемно-орієнтоване навчання, що сприяє формуванню вмінь студентів навчатися упродовж життя, а також розвитку їх автономії в освітньому процесі. Щодо форм проведення занять та викладання вищевказаної дисципліни, то перевага надається мінілекціям, мультимедійним лекціям, інтерактивним лекціям, лекціям-дискусіям, що сприяють активному залученню студентів до вивчення теоретичного навчального матеріалу, а також допомагають самотужки конструювати нові знання з дисципліни

та формувати продуктивні уміння та навички у сфері використання цифрових технологій у англомовній освіті.

На практичних заняттях передбачається поєднання традиційних форм аудиторної роботи (усні відповіді, участь у дискусії, доповіді, наукові повідомлення, усне або письмове розв'язання проблемних завдань тощо) з використанням елементів електронного навчання, що включає презентацію та/або продукування аудіо та/або відеоматеріалів.

Самостійна робота студентів базується на опрацюванні рекомендованих літературних джерел й Інтернет-ресурсів, засвоєння теоретичного матеріалу, виконанні індивідуальних творчих проєктних завдань з проблемної тематики запропонованого курсу, виконання завдань для самоперевірки, підготовці до співбесіди з лектором.

Програмою передбачені такі форми контролю: поточний та підсумковий. Поточна успішність студентів перевіряється шляхом усного опитування на практичних заняттях, підготовки індивідуального творчого проєктного завдання, співбесіди з лектором. На заняттях використовуються такі методи контролю: присутність на лекціях і активна участь в обговоренні дискусійних питань і виступах, мозковий штурм, експрес-контроль знань теоретичного матеріалу та тезаурусу, індивідуальне і фронтальне опитування, кейс-метод, якість підготовки, виконання та презентації індивідуального творчого проєктного завдання з урахуванням таких критеріїв, як самостійність, оригінальність, креативність, структурованість, логіка викладення матеріалу та новизна роботи. Формою підсумкового контролю є залік.

Отож, окреслюючи схему послідовності дій викладача на заняттях із запропонованої дисципліни «Цифрові технології у англомовній освіті», варто зазначити, що традиційно ми актуалізуємо елементарні знання студентів цифрових технологій за допомогою мозкового штурму й створення ментальних карт, ознайомлюємо їх з категоріальним апаратом дисципліни та теоретичним матеріалом на лекційних заняттях згідно з програмою. На основі інтерактивних форм роботи (робота в парах, групах, колективна робота) студенти-філологи можуть аналізувати та критично осмислювали нову інформацію і проєктувати можливості використання цифрових технологій в освітньому процесі з англійської мови у школі на різних етапах навчання відповідно до запропонованої тематики. На практичних заняттях майбутнім учителям англійської мови пропонується вивчати практичні аспекти використання цифрових технологій у навчанні англійської мови з урахуванням лінгвометодичних, психолого-педагогічних та ергономічних особливостей, виконання індивідуальних творчих проєктних робіт для вдосконалення іншомовного освітнього процесу в школі та презентація їх в аудиторії [5, с. 132].

На початку вивчення дисципліни передбачається висвітлення актуальності та доцільності впровадження цифрових технологій в англомовній освітній процес, що зумовлюються стрімким науково-технічним розвитком і прогресом XXI ст. Як відомо, сьогодні цифрові технології випереджують будь-які інші інновації в історії людства, оскільки істотно впливають та змінюють усі сфери життя: економічну, правову, фінансову, медичну, обслуговування громадян, освітню та ін.

Наприклад, використання цифрових технологій у галузі охорони здоров'я допомагає зберегти та продовжити життя мільйонам людей щодня, а також діагностувати хворобу з максимальною точністю. Сфера обслуговування громадян також стає більш доступною і надійною в сучасних умовах завдяки цифровим трансформаціям, зокрема блокчейн-технологіям, що дозволяють уникнути бюрократичних процесів у отриманні тієї чи іншої послуги за вимогою. У освітній галузі віртуальне освітнє середовище та технології дистанційного навчання відкривають безмежні освітні можливості для студентів з усіх куточків світу, надаючи доступ до найрізноманітніших електронних програм, ресурсів освітніх онлайн платформ, каналів тощо, таким чином, створюючи єдиний освітній простір.

З одного боку, цифрові технології допомагають зробити життя людини більш відкритим, чесним і справедливим, оскільки цифровізація усіх сфер сприяє та покращує досягнення 17 Цілей Сталого Розвитку, впливаючи на зникнення бідності та зменшення дитячої смертності, пропасаючи сільське господарство й професійну доброчесність, а також оволодіння людством універсальними компетентностями [9]. З іншого боку, цифрові технології завдають шкоди приватному життю людини, порушують її безпеку та нерівність у верховенстві влади. Тож, основним завданням світової спільноти на геополітичному рівні є раціональне керування та використання цифрових технологій в усіх сферах без порушення прав інших людей і зловживання ними.

З огляду на це, апелюючи до вивчення цифрових технологій в шкільній англомовній освіті, ми уточнюємо студентам мету навчальної дисципліни, яка полягає у розвитку умінь і навичок успішного, творчого і безпечного використання цифрових засобів навчання англійської мови на уроці незалежно від ланки шкільної освіти, а також оволодіння ними здатності до здійснення англомовної навчальної діяльності із застосуванням цифрових інструментів.

Згодом задля розуміння ключової термінології курсу пропонуємо дефініціювати основні поняття «інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології» та «цифрові технології», які досить часто вважаються суміжними, тому ведуть до їх отождоження у науковій педагогічній і методичній літературі.

Застосовуючи інтерактивну технологію «Мікрофон», студенти можуть спробувати дати визначення окреслених термінів самостійно, а тоді, підсумовуючи думки, викладач дає уніфіковані дефініції понять, як-от:

Інформаційні технології (ІТ) – сукупність методів, виробничих процесів і програмно-технічних засобів, інтегрованих з метою збирання, опрацювання, зберігання, розповсюдження, показу і використання інформації в інтересах її користувачів [10].

Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ, від англ. *Information and communications technology, ICT*) – часто використовується як синонім до інформаційних технологій (ІТ), хоча ІКТ це загальніший термін, який підкреслює роль уніфікованих технологій та інтеграцію телекомунікацій (телефонних ліній та бездротових з'єднань), комп'ютерів, підпрограмного забезпечення, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які дозволяють користувачам створювати, одержувати доступ, зберігати, передавати та змінювати інформацію [10].

Цифрові технології – це сучасні електронні засоби навчання (електронні програми, посібники, платформи, ресурси), які забезпечують електронний обмін даними та комунікацію, що уможливорює взаємодію учасників освітнього процесу (вчителя та учнів) в інтеграції з віртуальним простором.

Тематика наступного заняття стосується електронних підручників, оскільки сучасна методика навчання англійської мови постійно перебуває у пошуку шляхів удосконалення засобів навчання. З огляду на це ми вважаємо, що раціональне інтегрування цифрових засобів навчання у сферу шкільної англійської освіти сприяє покращенню ефективності навчального процесу та його результативності. Одним із сучасних засобів навчання англійської мови та досягнення його освітніх, зокрема комунікативних цілей, є електронний навчальний матеріал (ЕНМ), що охоплює електронні підручники, насичені мультимедійними засобами подання інформації, такими як анімація, комп'ютерна графіка, звуковий супровід тощо, мають якісне художнє оформлення, містять системи пошуку та управління вивченням навчального матеріалу, а також віртуальні лабораторні практикуми та комп'ютерні тренажери [11].

З огляду на сучасні освітні виклики ми пропонуємо майбутнім учителям англійської мови навчитися створювати та структурувати електронні навчальні матеріали власноруч, наповнюючи різним контентом відповідно до шкільної програми та тематики, за допомогою таких інструментів:

CourseLab – програма для створення електронних посібників за шаблонними технологіями. Це потужний і водночас простий засіб для швидкого створення інтерактивних навчальних матеріалів, які можуть складатися з окремих блоків – об'єктів. CourseLab містить бібліотеку стандартних об'єктів і шаблонів, яку можна доповнювати з різних джерел, зокрема створених користувачем. Доступ до об'єктів і шаблонів можливо отримати через зручний інтуїтивний інтерфейс. Об'єктний підхід також дає змогу додавати до посібника будь-який мультимедійний контент (звук, відео, об'єкти Flash, Shockwave, Java). Програмне забезпечення CourseLab передбачає засоби імпорту презентацій формату Microsoft Power Point у навчальний матеріал, а також містить вбудовані засоби створення анімаційних об'єктів із можливістю синхронізації звукового супроводу, створення тестів і проведення тестувань рівня знань учнів. Під час виготовлення посібника автор обирає готові об'єкти з бібліотеки CourseLab і створює додаткові, користуючись шаблонами та розробляючи сценарій багатооб'єктних взаємодій, послідовності появи об'єктів, їх розташування на сторінках посібника [12].

Storyjumper (<https://www.storyjumper.com/>) – це ресурс, який забезпечує набором інструментів для створення ілюстрованих книжок з різними історіями для дітей з використанням власних матеріалів або із сайту. Користування ресурсом безкоштовне [13].

FlipPDF (<https://www.flipbuilder.com/>) – програма, яка дає можливість створювати посібник на основі цифрової публікації, додавати відео та анімаційні елементи [14].

Опираючись на наш власний педагогічний досвід і викладацьку практику студентам можна запропонувати ознайомитись з цими ресурсами та обрати одну з програм для проєктування фрагменту електронного посібника з англійської мови як

доповнення до чинного підручника (тема, клас – на вибір) для формування комунікативної компетенції учнів з урахуванням психофізіологічних, дидактичних, методичних параметрів [5, с. 132–133].

На наступному лекційному занятті слід акцентувати увагу студентів на особливому значенні використання іншомовних освітніх ресурсів у процесі навчання англійської мови, оскільки вони мають такі переваги: доступність, інтерактивність, взаємодоповнюваність, наочність, відсутність кордонів. Враховуючи це, варто виокремити дидактичний потенціал іншомовних освітніх ресурсів, які позитивно впливають на формування англійської комунікативної компетентності учнів на уроці, а також сприяють професійному розвитку та самовдосконаленню вчителя англійської мови.

Ми можемо запропонувати таке визначення поняття «іншомовний інформаційний освітній ресурс» – особливий вид ресурсу, що презентує цінну дидактичну інформацію для предметної галузі «Іноземна мова» та поданий у формі, придатній для накопичення, реалізації і відтворення.

Для ознайомлення, вивчення та критичного аналізу можна рекомендувати майбутнім учителям англійської мови, наприклад, такі англійські освітні ресурси:

- <https://www.onestopenglish.com>
- <https://www.teachingenglish.org.uk>
- <https://www.engvid.com>
- <https://www.englishclub.com>
- <https://www.developingteachers.com>.

Варто зауважити, що запропонована дисципліна передбачає також вивчення методики використання сучасних цифрових засобів навчання англійської мови у проєктній діяльності, оскільки розвиток умінь застосування цифрових технологій у проєктній роботі учнів на уроці є важливим у цифрову епоху. Перш за все, зазначимо, що проєктна технологія – це різновид творчої роботи учнів, які під керівництвом учителя або самостійно, вчать створювати зміст англійської навчальної діяльності в процесі підготовки та захисту обраного проєкту. Тож, майбутні вчителі англійської мови повинні знати, що у методичній науці розрізняють такі проєкти: практико-орієнтований проєкт – проєкт, спрямований на розв'язання соціальних завдань, що відображають інтереси учасників; дослідницький проєкт – проєкт, який за структурою нагадує наукове дослідження; інформаційний проєкт – проєкт, спрямований на збір інформації, об'єктів або явищ з метою аналізу, узагальнення і представлення інформації для аудиторії; творчий проєкт – проєкт, який пропонує максимально вільний і нетрадиційний підхід до його виконання і презентації результатів; рольовий проєкт – проєкт, що передбачає розв'язання проблеми у вигляді рольової гри [11].

У процесі організації проєктної роботи на уроці англійської мови майбутні вчителі повинні дотримуватися такого алгоритму дій: 1. Оберіть тему проєкта, його тип, кількість учасників (індивідуальний, парний, груповий чи колективний). 2. Виділіть проблеми дослідження. 3. Розподіліть завдання між учнями, обговоріть можливі методи дослідження, пошук інформації, творчі ідеї, цифрові інструменти та технічні труднощі. 4. Самостійна робота учасників проєкту над розв'язанням поставлених завдань.

5. Обговорення проміжних результатів. 6. Презентація та захист відео/аудіо/медіа матеріалу. 7. Колективне обговорення та формулювання висновків [11].

Наприклад, на уроках англійської мови можна пропонувати учням створити електронне запрошення на День народження для друга/подруги, коли вивчаємо тему «Свята та традиції» у початкових класах, електронну гастрономічну карту Англії під час вивчення теми «Англійська кухня» або електронну мапу визначних місць Лондона у процесі засвоєння однойменної теми у старших класах тощо.

Крім цього, можна пропонувати слухання, перегляд та/або створення власних аудіо або відеоподкастів відповідно до тематики шкільного програмового матеріалу. Утім, студенти повинні знати, що подкаст (Podcast) – цифровий медіа-файл або низка таких файлів, які розповсюджуються Інтернетом для відтворення на портативних медіа-програвачах чи персональних комп'ютерах. За змістом вони можуть нагадувати радіо-шоу, звукову виставу, містити інтерв'ю, бесіди чи будь-що інше, що належить до усного мовлення. Термін «podcast» є поєднанням назви портативного програвача музики iPod та слова *broadcast*. На відміну від слухачів радіо, які слухають те, що їм пропонує радіостанція, подкастинг дозволяє користувачеві самостійно обирати час, тему і зміст аудіо/відеоматеріалу [11].

Методична цінність аудіо та відеоподкастингу полягає у формуванні й удосконаленні слухо-вимовних навичок, розширенні та збагаченні лексичного словника, формуванні й удосконаленні граматичних навичок, розвитку умінь говоріння, рецептивних аудитивних навичок у роботі з фонетичним, лексичним і граматичним матеріалом, а також розвитку умінь розуміння іншомовного мовлення на слух.

Майбутні вчителі повинні знати також блог-технології. Як демонструє практика, блоги часто використовуються в учительській професійній діяльності. Блог (з англійської мови *blog, weblog*) – це онлайн щоденник, основною опцією якого є регулярне додавання записів, що містять тексти, зображення або мультимедіа [11, с. 7].

Серед різноманітних класифікацій навчальних блогів, відображених у наукових розвідках, виділяють такі критерії: за автором (авторами), за наявністю та видом мультимедіа, за темою, за наданням права брати участь у дискусіях і публікувати повідомлення і коментарі, за особливостями контенту.

Згідно з Аароном Кембеллом, у практиці іншомовного навчання виділяють три типи блогів: блог викладача, блог студента та блог класу.

Блог викладача (*The tutor blog*) ведеться викладачем одноосібно, відображаючи у контенті програму та інформацію дисципліни, домашні завдання тощо. Такий блог може містити особисті відомості про педагога. У блозі викладача коментування постів студентами є обмежене.

Блог студента (*The learner blog*) передбачає створення індивідуального віртуального простору кожним студентом, що заохочує до публікацій, онлайн спілкування та взаємодії з викладачем та одногрупниками.

Блог класу (*The class blog*) є спільним віртуальним середовищем викладача і студентів, утвореним унаслідок колаборації усіх учасників освітнього процесу для онлайн спілкування, практики писемного мовлення та розширення позааудиторної роботи [15].

Крім цього, програма дисципліни передбачає знайомство майбутніх учителів англійської мови з веб-квест технологією. Вебквест (від англ. *web* – всесвітня павутина та *quest* – пошук, пошуки пригод). Згідно з концепцією авторів Берні Доджом та Томом Марчем, вебквест – це формат уроків, орієнтований на пошуково-пізнавальну діяльність учнів у отриманні, аналізі, узагальненні, трансформуванні необхідної навчальної інформації з веб-сторінок. Розробники вебквестів розробили класифікацію за типом завдань відповідно до таксономії Блума: переказ – демонстрація розуміння теми на основі подання матеріалів з різних джерел в новому форматі: створення презентації, плаката; планування та проектування – розробка плану або проекту на основі заданих умов; самопізнання – будь-які аспекти дослідження особистості; компіляція – трансформація формату інформації, отриманої з різних джерел: створення книги кулінарних рецептів, віртуальної виставки, капсули часу, капсули культури; творче завдання – творча робота в певному жанрі (створення п'єси, вірша, пісні, відеоролика); аналітична задача – пошук і систематизація інформації; детектив, головоломка, таємнича історія – висновки на основі суперечливих фактів; досягнення консенсусу – вироблення рішення гострої проблеми; оцінка – обґрунтування певної точки зору; журналістське розслідування – об'єктивний виклад інформації (поділ думок і фактів); переконання – схиляння на свій бік опонентів або нейтрально налаштованих осіб; наукові дослідження – вивчення різних явищ, відкриттів, фактів на основі унікальних онлайн джерел [16].

Поміж низки сучасних методів навчання англійської мови, майбутні учителі повинні знати метод «перевернутий клас» (англ. *flipped classroom*) – метод навчання, згідно з яким основне засвоєння нового матеріалу учнями відбувається вдома, а час аудиторної роботи виділяється на виконання завдань, вправ, проведення практичних досліджень, індивідуальні консультації вчителя тощо. Метод був запропонований у 2007 році учням Вудландської школи в штаті Колорадо (США) двома вчителями природничих наук – Джонатаном Бергманом та Аароном Самсом. Вони почали створювати короткі відеоподкасти з матеріалами лекцій, які учні мали переглядати вдома. Переваги методу: учень отримує знання тоді, коли йому зручно, а не тільки за умови появи на уроці. Це може бути і відео, завантажене на смартфон чи планшет, аудіолекція, завантажена на плеєр; учень засвоює матеріал у своєму темпі, може подивитися відео або прослухати аудіо стільки, скільки вважає за потрібне, зробити паузу для конспекту або простого сприйняття нової інформації; формат індивідуальних консультацій з учителем допомагає дітям позбутися фрустрації і страху не зрозуміти новий матеріал, що також допомагає вчителю бачити прогрес і рівень розуміння кожного окремого учня; на уроках час не витрачається на виклад нового матеріалу, завдяки чому створюється більше можливостей для застосування знань; методика не вимагає спеціальних дорогих технічних пристроїв; для реалізації роботи в межах «перевернутого класу» може знадобитись звукозаписний пристрій (диктофон, мікрофон), камера або вебкамера, комп'ютер зі стандартним програмним забезпеченням; учні можуть використовувати більшу кількість додаткових джерел при самостійній підготовці вдома: інтернет, домашні книги, словники і т. д. [17].

Новою самостійною ігровою формою навчання англійської мови, яку варто знати та вміти застосовувати майбутнім учителям є технологія ігрового навчання «*edutainment*». Поява терміна зумовлена поєднанням двох англійських слів: *education* (навчання) і *entertainment* (розвага) [18]. Ед'ютейнмент як освітній тренд передбачає використання візуальних засобів (текстового та відео/аудіоматеріалів) в освітньому процесі, який відбувається у неформальному стилі за допомогою сучасних форм розваг та цифрових технологій. Основою ед'ютейнменту є концепція навчання через розвагу.

Тематика останнього лекційного заняття передбачає знайомство майбутніх учителів із змішаною методикою. Змішаний метод (з англ. мови *blended learning, hybrid* або *mixed-mode learning*) включає поєднання роботи учнів у класі та в режимі онлайн [19]. Пропонована методика полягає в розширенні традиційної взаємодії вчителя та учнів на уроці, зокрема англійської мови, шляхом застосування онлайн-компонента у навчанні. Таким чином, учні отримують можливість навчатися самостійно за допомогою комп'ютера та наявності доступу до Інтернету в будь-який час. З урахуванням популярності змішаного методу деякі сучасні підручники з англійської мови, зокрема укладені британськими авторами, мають онлайн компонент задля досягнення поставлених освітніх цілей і підвищення результатів навчання учнів [6; 7].

Висновки. Отож, окресливши стисло зміст вивчення вибіркової дисципліни «Цифрові технології в англійській освіті», можна стверджувати, що студентофілологи здобудуть необхідні знання, вміння та навички досягнення освітніх цілей за допомогою цифрових технологій у результаті обрання пропонованого курсу. Короткий опис і висвітлення теоретичного навчального матеріалу доводять дидактичну цінність нової дисципліни у напрямі оновлення фахової підготовки майбутніх учителів англійської мови в цифрову епоху, оскільки збагачується професійний тезаурус студентів і модернізується номенклатура засобів навчання для роботи з професійно орієнтованою інформацією, критичного й методично виправданого аналізу та відбору аутентичного навчального матеріалу, розробки власних електронних засобів навчання та взаємодії онлайн з навчальною і професійною метою тощо. Перспективою майбутніх наукових студій є удосконалення системи розвитку цифрової компетентності вчителя англійської мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. COUNCIL RECOMMENDATION on Key Competences for Lifelong Learning. 2018. URL: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/recommendation-key-competences-lifelonglearning.pdf>.
2. Концепція Нової української школи. 2016. URL: <http://www.osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf>.
3. Державний професійний стандарт вчителя початкових класів закладу загальної середньої освіти та вчителя закладу загальної середньої освіти. 2020. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/zatverdzheno-profstandart-vchitelya-pochatkovih-klasiv-vchitelya-zakladu-zagalnoyi-serednoyi-osviti-i-vchitelya-z-pochatkovoyi-osviti?fbclid=IwAR10IM2ewVVOOF6eJWSfoOE7L3YQ8Usvvhw23plMgKkCFYV46X4UYvSDOxw>.

4. Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2021–2031 рр. 2021. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2020/09/25/rozvitku-vishchoi-osviti-v-ukraini-02-10-2020.pdf>.
5. Khomyshak O., Patiyevych O. Розвиток цифрової компетентності майбутніх учителів англійської мови з використанням програмного засобу storyjumper. *Information Technologies and Learning Tools*. 2020. 79. 5: 126–138.
6. Hockly N. Blended Learning, *ELT Journal*. 2018. V. 72 (1), 97–101. DOI: 10.1093/elt/ccx058.
7. Sharma P. Key Concepts in ELT: Blended learning. *ELT Journal*. 2010. V. 64 (4), 456–458. DOI: 10.1093/elt/ccq043.
8. Ovcharuk O. The use of digital learning tools in the teachers' professional activities to ensure sustainable development and democratization of education in European countries / Oksana Ovcharuk, Iryna Ivaniuk, Natalia Soroko, Olena Griitsenchuk, Oksana Kravchyna // *The International Conference on Sustainable Futures: Environmental, Technological, Social and Economic Matters*. Kryvyi Rih, Ukraine, May 20-22, 2020. Volume 166. URL: https://www.e3s-conferences.org/articles/e3sconf/abs/2020/26/e3sconf_icsf2020_10019/e3sconf_icsf2020_10019.html. – DOI: 10.1051/e3sconf/202016610019.
9. The Sustainable Development Goals. 2015. URL: <https://sdgs.un.org/goals>.
10. Інформаційні технології. 2022. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Інформаційні_технології.
11. Кадемія М. Використання сервісів соціальних медіа в навчальному процесі ВНЗ: Блоги, Веб-квести, Блог-квести: навчально-методичний посібник (видання 2-е, доповнене) / М. Кадемія, О. Шестоपालюк, В. Кобиця, Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 2014.
12. CourseLab. 2022. URL: http://www.courselab.com/view_doc.html
13. StoryJumper. 2022. URL: <https://www.storyjumper.com>.
14. Flip PDF. 2022. URL: <https://www.flipbuilder.com/flip-pdf/>.
15. Campbell P. Weblogs for Use with ESL Classes. *The Internet TESL Journal*, 2003. Vol. 2. URL: <http://iteslj.org/Techniques/Campbell-Weblogs.html>
16. Вебквест. 2022. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Вебквест>.
17. Перевернутий клас. 2022. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Перевернутий_клас.
18. Ед'ютейнмент. 2022. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Ігрове_навчання.
19. Хомишак О. Удосконалення процесу викладання практичного курсу англійської мови на основі «змішаної» методики. *Молодь і ринок*. 2013. № 7. С. 78–81.